

K.1.5. A 3. és 4. jövedelmi ötödbe esők éves bruttó átlagjövedelme az országos átlagérték arányában

A mutató a jövedelmi egyenlőtlenség középső tartományára koncentrál. Az ekvivalens jövedelmek eloszlásában a felső 20% (a legmagasabb jövedelemmel rendelkezők) és az alsó 20% (a legalacsonyabb jövedelemmel rendelkezők) jövedelmeinek a hányadosa. Minél magasabb a mutató értéke, annál nagyobb a középréteg aránya.

A társadalomban jelen lévő jövedelmi egyenlőtlenségek megragadására alkalmas az egy főre jutó jövedelem szerinti ötödök jövedelemátlagának, jövedelemösszetételének vizsgálata.

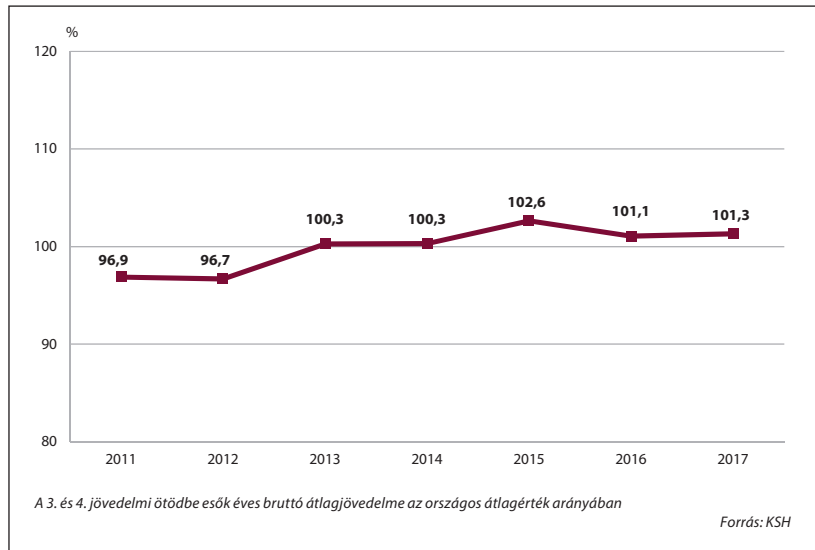
A nemzetközi gyakorlatban elterjedt, jövedelmi egyenlőtlenséget leíró S80/S20 mutató a felső ötöd jövedelemátlagát határozza meg az alsó ötöd jövedelemátlagának függvényében. Ennek továbbgondolásaképpen a középosztály jövedelmi helyzetének megragadásához kiszámítható a 3. és a 4. ötöd együttes jövedelemátlagának aránya az országos átlaghoz képest. A 3. és a 4. ötöd együttesen a társadalom azon szegmensét takarja, akik a közepesnél anyagilag jobban élnek, de nem tartoznak a leggazdagabb 20% közé. Az arányszámból arra következtethetünk, hogy az átlagosnál jobban, de nem magas anyagi színvonalon élőknek hogyan változott a jövedelmi helyzete az ország teljes lakosságához viszonyítva.

A mutató 2012-től 2015-ig növekedett. 2013-ban az arányszám átlépte a 100%-os értéket, ami azt jelenti, hogy a középosztály jövedelmi helyzete, anyagi megerősödése elérte, majd túllépte a teljes lakosságra számított országos átlagértéket. 2016-ban (101,1%) azonban a mutató 2015-höz (102,6%) képest csökkent, azaz a középosztály helyzete romlott ebben az évben. Ugyanakkor 2017-ben (101,3%) a mutató 2016-hoz (101,1%) képest növekedett, azaz a középosztály helyzete kismértékben javult az elmúlt évben.

A jövedelmi egyenlőtlenség felső és alsó végpontjaira koncentráló mutató értékének változása alapján azonban megállapítható, hogy 2013 óta a jövedelmi egyenlőtlenségre vonatkozó adat nem változott lényegesen Magyarországon.

A mutató célja a középosztály helyzetének meghatározása, hiszen egy széles és stabil középosztály megléte a gazdaság és a társadalom stabilitása szempontjából is az ország alapvető érdeke, ezért kedvező, hogy az elmúlt két évben minimálisan ugyan, de növekedett a középrétegbe tartozók aránya.

A jövedelmi rétegekbe (alsó, alsó közép-, közép-, felső közép-, felső osztály) való besorolás a jövedelmek mediánjövedelemtől való távolsága alapján történik. Fontos, hogy

itt a jövedelmekbe nemcsak a munkával szerzett keresetek tartoznak bele, hanem az (államtól kapott) társadalmi jövedelmek és minden egyéb jövedelem is.

A mediánjövedelem a középső jövedelemérték, vagyis ha növekvő sorrendbe állítjuk az összes jövedelmet, akkor ez az érték lesz középen. Ennél kisebb és ennél nagyobb jövedelemből is ugyanannyi van.

A középosztály helyzetében bekövetkezett változás hátterében az áll, hogy a munkához kapcsolódó támogatások és kedvezmények növekedtek, az adók és a munkanélküliség pedig csökkentek. Az ezen változásokkal érintett lakossági csoportnak emelkedett az életszínvonala, azonban az életmódjukat tekintve szegénységben élő emberek általános életkörülményei nem javíthatók közvetlenül a segélyek növelésével. Általános gyakorlati tapasztalat, hogy a segélyek növelése – különösen a pénzügyi segélyeké – kontraproduktív, ezek a pénzek nem eredményeznek életmódváltást, tanulást, munkaalkalmasság-növekedést.

A pénzügyi eszközök eloszlása a háztartások között azért tűnik egyenlőtlenebbnek a reáleszközökénél, mert a legfelső vagyoni réteg eszközei között már a pénzügyi eszközök állománya kerül túlsúlyba. A háztartások többségének pénzügyi vagyonát a hagyományos instrumentumok (készpénz, bankbetétek) dominálják. Az igazán nagy vagyonok azonban nem ezekben az eszközökben képződnek, hanem tulajdonosi részesedésekben, azaz vállalati részvényekben és üzletrészekben. (A pénzeszközök értékének csak 39%-a van a felső háztartási tízed birtokában.) A biztosítástechnikai tartalékok értékének szektoron belüli eloszlása pedig átmenetet képez a pénzeszközök és az értékpapírok eloszlása között, ennek a befektetési formának az összetételéből a felső vagyoni tízed bő 50%-kal részesedett a vizsgált időszakban.

A középosztály bruttó jövedelme 2017-ben enyhén növekedett 2016-hoz képest, bár a kialakult jövedelmi egyenlőtlenségek mértéke jelenleg is fennáll.